

Kurzus kódja(i): BBN-FLM-403.88

Kurzus címe: Szuperhősök a globális filmkultúrában

Tanár neve: Kránicz Bence

Kurzus időpontja, helye: csütörtök 16.00-17.30., -135.

Kurzus típusa: szeminárium

Kurzus leírása: „A szuperhős ember feletti ember, a szuperszöveg szöveg feletti szöveg. A szuperhős szövegek között repül, alakja megkívánja a szöveghalmazt, mindig új szövegben bizonyít, s szuperhősi jellege szöveghalmozó, legendakör gyarapító erejében is megmutatkozik.”
Király Jenő tételéből kiindulva a szuperhősöket mint nemzeteken átívelő fikciós alakokat vizsgáljuk, részben képregények, főként pedig szuperhősfilmek alapján. A bevezető alkalmakon érintjük az amerikai szuperhősképregény és a globalizáció, a szuperhősmítoszok globális hatókörének kérdését. A félév közepétől fogva esettanulmányokként nemzeti szuperhősfilmeket elemzünk, a posztkoloniális filmelmélet fogalmait felől közelítve, vagyis az elemzendő filmeket a nemzeti filmkultúrák öndefiníciós kísérleteiként, a nyugati (amerikai) kulturális dominanciára adott válaszként is értelmezzük. A kurzus során sorvezetőként a Pókember-mítoszt és a Pókember-filmadaptációkat, -átiratokat vizsgáljuk, de egyéb szuperhősváltozatokat is érintünk.

Témák

- 1-2. Szuperhősdefiníciók, szuperhősök és folklór. Klasszikus szuperhősképregények
3. Revizionista és posztmodern szuperhősképregények, szuperhősök és kontinuitás
4. A Pókember-mítosz
5. Szuperhősfilm-történet (bevezetés)
6. Posztkoloniális filmelmélet és tömegfilm (Kína – Hollywood)
7. Török Pókember-változatok
8. Pókember és más szuperhősök Japánban
9. Pókember a Fülöp-szigeteken
10. Indiai szuperhősök
11. Szuperhősfilm Oroszországban
12. Magyar szuperhős?

Kurzus teljesítésének követelményei: Aktív órai jelenlét (40%)
Teszt a félév végén (30%)
Szemináriumi dolgozat, a félév során egyeztetett témából, 8-10 ezer kk. (30%)

Elsajátítandó kompetenciák és módszerek A kurzus célja kettős. Egyrészt a kortárs egyetemes film fontos tematikáját, a szuperhősmítoszokat vizsgálja, ezáltal bevezetesként is szolgál a képregénytörténet egy fontos szeletébe. Másrészt a posztkoloniális filmelmélet közelítésmódjával, fogalmi keretrendszerével ismerkedünk meg, és a hazai filmtudományi diskurzusban (is) periférikusnak tekinthető filmkultúrákról kapunk keresztmetszeti képet.

Kötelező / ajánlott filmek: 4. A Pókember-mítosz
Kötelező film: Swackhamer: The Amazing Spider-Man (1977), Raimi: Pókember (2002)
Ajánlott film: Webb: A csodálatos Pókember (2012)

5. Szuperhősfilm-történet (bevezetés)
Kötelező film: Shyamalan: A sebezhetetlen (2000), Ishii: 80 ezer voltos elektromos sárkány (2001)
Ajánlott film: Beebe-Goodkind: Buck Rogers: Planet Outlaws (1939), Clifton-English: Captain America (sorozat, 1944), Martinson: Batman: The Movie

(1966), Donner: Superman (1978), Burton: Batman (1989), Nolan: A sötét lovag (2008), Whedon: Bosszúállók (2012)

6. Posztkoloniális filmelmélet és tömegfilm (Kína – Hollywood)

Kötelező film: Brabin-Vidor: The Mask of Fu Manchu (1932), Bancroft-Cook: Mulan (1998)

Ajánlott film: Griffith: Broken Blossoms (1919), Stephani-Taylor: Flash Gordon (sorozat, 1936), Moore: Meghívás egy gyilkos vacsorára (1976), Tong: Balhé Bronxban (1995), Lee: Tigris és sárkány (2000), Black: Vasember 3 (2013), Yimou: Nagy Fal (2016)

7. Török Pókember-változatok

Kötelező film: Oguz: Örömcek (1972), Ucak: 3 Dev Adam (1973)

Ajánlott film: Atadeniz: Kilink Ucan Adama Karsi (1967), Esici: Betmen Yarasa Adam (1973), Inanc: Dünyayi Kurtaran Adam (1982)

8. Pókember Japánban

Kötelező film: Spiderman (tévé sorozat, 1978-1979), kijelölt részek

Ajánlott film: Spicer: Turbócsapat (1995), Miike: Zebraman (2004), Nagamine: Kekko Kamen (2004), Konaka: Ultraman (2004), Kitamura: Godzilla: Final Wars (2004), Bowers: Astro Boy (2009)

9. Szuperhősök a Fülöp-szigeteken

Kötelező film: Matti: Gagamboy (2004)

Ajánlott film: Carlos: Darna, Kuno? (1979), Gallaga-Reyes: Batang X (1995), Alejandre (Captain Barbell (2003), Henares: Super Noypi (2006)

10. Indiai szuperhősök

Kötelező film: Roshan: Krrish (2006), Roshan: Krrish 3 (2013)

Ajánlott film: Roshan: Koi... Mil Gaya (2003)

11. Szuperhősfilm Oroszországban

Kötelező film: Kiszeev-Vojtyinszkij: Fekete Villám (2009)

Ajánlott film: Bekmambetov: Éjszakai őrség (2004), Naishuller: Hardcore Henry (2015), Andreasyan: The Guardians (2017)

12. Magyar szuperhős?

Kötelező film: Pálfi: Táltosember vs. Ikarus (rövidfilm, 2002), Kőrösi: Szuper (rövidfilm, 2016)

Ajánlott film: Dargay: Lúdas Matyi (1976), Jankovics: Fehérlófia (1981)

Kötelező / ajánlott irodalom:

1-2. Szuperhősdefiníciók, klasszikus szuperhősképregények

Kötelező olvasmány: Siegel-Shuster: Action Comics 1. (1938)

(<http://reading-room.net/Action1/Action1Cover.html>),

Finger-Kane: Detective Comics 27. (1939)

(<http://reading-room.net/Detective27/Detective27Cover.html>),

Lee-Kirby: Fantastic Four 1. (1961)

(<http://reading-room.net/FF1/FF1Cover.html>)

Lee-Kirby: X-Men 1. (1963)

(<http://reading-room.net/XMen1/X-MenCover.html>)

Ajánlott olvasmány: Fingerth, Danny: It Started with Gilgamesh – The History of the Superhero. *Superman on the Couch. What Superheroes Really Tell Us about Ourselves and Our Society*. New York – London, Continuum, 2004. 31–46.

3. Revizionista és posztmodern szuperhősképregények, szuperhősök és kontinuitás

Kötelező olvasmány: Moore-Bolland: Batman – The Killing Joke (1988), Gaiman-Kubert: Batman – Whatever Happened to the Caped Crusader? (2009)

Ajánlott olvasmány: O'Neill-Adams: Green Lantern / Green Arrow 76-89. (1970-1972), Moore-Gibbons: Watchmen (1986-1987), Campbell, Bruce:

Truth, Justice, and the Critique of Globalization in a Mexican Superhero Parody. *Headwaters*, Vol. 26, 27–43.

4. A Pókember-mítosz

Kötelező olvasmány: Lee-Ditko: *Amazing Fantasy* 15. (1962) (<http://reading-room.net/AmazingFantasy15/AF15Cover.html>), Bendis-Bagley: *Ultimate Spider-Man* 1-7. (2000-2001)

Ajánlott olvasmány: Loeb-Sale: *Spider-Man: Blue* (2003)

6. Posztkoloniális filmelmélet és tömegfilm (Kína – Hollywood)

Kötelező olvasmány: Wang, Georgette – Yueh-yu Yeh, Emilie: Globalizáció és hibridizáció a kulturális termelésben. A *Mulan* és a Tigris és sárkány esete. *Metropolis*, 2010/02. 40–55.

Ajánlott olvasmány: Said: *Orientalizmus* (1978, magyarul 2000), Bhabha: *Nation and Narration* (1990), Ashcroft: *Concepts in Post-Colonial Studies* (1998), *Metropolis* 2005/02 (Posztkoloniális filmelmélet)

7. Török Pókember-változatok

Ajánlott olvasmány: Robins, Kevin – Aksoy, Asu: *Deep Nation. The national question and Turkish cinema culture*. In: Hjort, Mette – MacKenzie, Scott (szerk.): *Cinema and Nation*. London – New York, Routledge, 2000. 191–208.

8. Pókember és más szuperhősök Japánban

Ajánlott olvasmány: Gill, Tom: *Transformational Magic. Some Japanese superheroes and monsters*. In: Martinez, Dolores P. (szerk.): *The Worlds of Japanese Popular Culture. Gender, Shifting Boundaries and Global Cultures*. Cambridge, Cambridge University Press, 1998. 33–55.

9. Pókember a Fülöp-szigeteken

Ajánlott olvasmány: Lim, David C. L. – Yamamoto, Hiroyuki (szerk.): *Film in Contemporary Southeast Asia. Cultural Interpretation and Social Intervention*. London – New York, Routledge, 2012.

10. Indiai szuperhősök

Kötelező olvasmány: Kang-Seetharaman-Devarajan: *Spider-Man: India* 1-4. (2005)

Ajánlott olvasmány: *Metropolis* 2007/01. (Bollywood)

11. Szuperhősfilm Oroszországban

Ajánlott olvasmány: Larsen, Susan: *In Search of an Audience: The New Russian Cinema of Reconciliation*. In: Barker, Adele Marie (szerk.): *Consuming Russia*. Durham – London, Duke University Press, 1999. 192–216., Strausz László: *Visszabeszélés és önegzotizálás. A posztkoloniális filmelméletek kelet-európai alkalmazhatóságáról. Pannonhalmi Szemle*, 2014/1. 104–119.

12. Magyar szuperhős?

Kötelező olvasmány: Felvidéki: *Némajáték* (2011), Juhász-Nagy – Vadas: *Titánember* 1-9. (2016)

Ajánlott olvasmány: Bayer-Pásztor: *Hősmagyar – Hős születik* (2008), Tálosi-Vári-Barta: *A Fekete Holló* (2013-2014)
